

Press och information

Europeiska unionens domstol
PRESSMEDDELANDE nr 23/20
Luxemburg, den 3 mars 2020

Dom i mål C-125/18
Marc Gómez del Moral Guasch/Bankia SA

Spansk domstol ska kontrollera om ett villkor i avtal om hypotekslån, enligt vilket man ska tillämpa en rörlig räntesats baserad på indexet för spanska sparbanker, är klart och begripligt

Om spansk domstol finner att detta villkor är oskäligt kan den, för att skydda konsumenten från de mycket negativa konsekvenser som kan bli följden av en ogiltigförklaring av låneavtalet, ersätta detta index med ett dispositivt index som föreskrivs i den spanska lagstiftningen

EU-domstolen (stora avdelningen) fastställer i domen **Gómez del Moral Guasch (C-125/18)**, som meddelas den 3 mars 2020, att **villkoret i ett avtal om hypotekslån som har ingåtts mellan en konsument och en näringsidkare, enligt vilket den räntesats som konsumenten ska betala varierar beroende på det referensindex som grundar sig på hypotekslån för spanska sparbanker** (nedan kallat referensindexet), och som anges i spansk lagstiftning, **omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om oskäliga villkor.¹ Detta villkor avspeglar nämligen inte bindande författningsföreskrifter i den mening som avses i artikel 1.2 direktivet.** Domstolen preciserar även att **de spanska domstolarna ska kontrollera huruvida ett sådant avtalsvillkor är klart och begripligt. Detta gäller oavsett om den möjlighet som medlemsstaterna har enligt artikel 4.2 i direktivet att föreskriva att bedömningen av ett avtalsvillkors oskälighet inte ska avse beskrivningen av avtalets huvudföremål, har införlivats i spansk lagstiftning. Om de spanska domstolarna finner att detta villkor är oskäligt kan de, för att skydda konsumenten från de mycket negativa konsekvenser som kan bli följden av en ogiltigförklaring av låneavtalet, ersätta detta index med ett dispositivt index som föreskrivs i den spanska lagstiftningen.**

Domen meddelas i samband med en begäran om förhandsavgörande från Juzgado de Primera Instancia nº 38 de Barcelona (Förstainstansdomstol nr 38 i Barcelona, Spanien). Marc Gómez del Moral Guasch väckte talan vid den domstolen och gjorde gällande att ett villkor som avsåg rörlig låneränta i det avtal om hypotekslån som vederbörande hade ingått med Bankia SA var oskäligt. Enligt det villkoret varierar den räntesats som konsumenten ska betala beroende på referensindexet. Detta referensindex angavs i den nationella lagstiftningen och kunde tillämpas av kreditinstituten på hypotekslån. Den hänskjutande spanska domstolen har emellertid påpekat att indexregleringen av den rörliga ränta som beräknas på grundval av referensindexet är mindre förmånlig än den som beräknas på grundval av den genomsnittliga räntesatsen på den europeiska interbankmarknaden (Euribor), som används till 90 procent vid tecknandet av hypotekslån i Spanien, och medför en extra kostnad på omkring 18 000–21 000 euro per lån.

Domstolen påpekar för det första att avtalsvillkor som avspeglar bindande författningsföreskrifter inte omfattas av tillämpningsområdet för direktivet.² Domstolen noterar emellertid att det – med förbehåll för den spanska domstolens prövning – **i den nationella lagstiftning som är tillämplig i förevarande fall inte föreskrevs att ett officiellt referensindex skulle användas för lån med rörlig ränta, utan att det däri endast fastställdes villkor som ett ”referensindex eller [en] referensränta” skulle uppfylla för att kunna användas av kreditinstituten.** Domstolen finner således att villkoret i ett avtal om hypotekslån, enligt vilket den räntesats som är tillämplig på lånet

¹ Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 1993, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169).

² Artikel 1.2 i direktivet.

grundar sig på ett av de officiella referensindex som anges i den nationella lagstiftningen och som kreditinstituten kan tillämpa på hypotekslån, omfattas av direktivets tillämpningsområde i de fall då det i denna lagstiftning varken föreskrivs att tillämpningen av indexet är bindande oberoende av avtalsparternas val eller att det ska tillämpas som en dispositiv bestämmelse om inget annat har avtalats mellan dessa parter.

Domstolen prövar för det andra den nationella domstolens behörighet vid kontrollen av huruvida ett avtalsvillkor som rör avtalets huvudföremål är tydligt. Det föreskrivs nämligen i artikel 4.2 i direktivet att bedömningen av avtalsvilkors oskälighet bland annat inte ska avse beskrivningen av avtalets huvudföremål, i den mån dessa villkor är klart och begripligt formulerade.³ Den spanska domstolen har velat få klarhet i huruvida en nationell domstol, även om denna bestämmelse inte har införlivats med nationell rätt, kan kontrollera huruvida ett villkor, såsom det omtvistade villkoret, uppfyller det krav på tydlighet som föreskrivs i direktivet. Domstolen betonar i detta sammanhang att avtalsvillkor alltid ska uppfylla kravet på att vara klart och begripligt formulerade.⁴ Detta krav gäller enligt domstolen även när ett villkor omfattas av tillämpningsområdet för ovan nämnda bestämmelse och även om den berörda medlemsstaten, i förevarande fall Spanien, inte har införlivat denna bestämmelse med sin rättsordning. Härav följer att **en domstol i en medlemsstat alltid är skyldig att kontrollera huruvida ett avtalsvillkor som rör avtalets huvudföremål är klart och begripligt.**

Domstolen finner för det tredje att **ett villkor som fastställer en rörlig räntesats i ett avtal om hypotekslån** – för att uppfylla kravet på tydlighet i den mening som avses i direktivet⁵ – **inte bara ska vara begripligt i formellt och grammatiskt avseende, utan även ska ge en normalt informerad och skäligen uppmärksam och medveten genomsnittskonsument möjlighet att förstå hur metoden för att beräkna räntesatsen konkret fungerar och således, på grundval av klara och begripliga kriterier, bedöma de potentiellt omfattande ekonomiska konsekvenserna av ett sådant villkor för hans eller hennes finansiella förpliktelser.** Följande omständigheter är särskilt relevanta i detta avseende: dels att de huvudsakliga uppgifterna avseende beräkningen av räntesatsen är lättillgängliga för alla som överväger att teckna ett hypotekslån, eftersom beräkningsmetoden för den räntesatsen har offentliggjorts i den berörda medlemsstatens officiella tidning, dels att näringsidkaren tillhandahåller konsumenten information om den tidigare utvecklingen av det index som ligger till grund för beräkningen av nämnda räntesats.

Vad för det fjärde gäller den nationella domstolens behörighet vid fastställandet av huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt i den mening som avses i direktivet, erinrar EU-domstolen om att direktivet⁶ inte utgör hinder för att den nationella domstolen, med tillämpning av avtalsrättens principer, ogiltigförklarar ett oskäligt villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument och ersätter det med en utfyllnadsregel i nationell rätt i situationer då en ogiltigförklaring av ett oskäligt avtalsvillkor skulle tvinga den nationella domstolen att ogiltigförklara avtalet i dess helhet och konsumenten därmed skulle drabbas av mycket negativa konsekvenser. En sådan ogiltigförklaring av avtalet medför nämligen i princip att det resterande lånebeloppet omedelbart förfaller till betalning i en omfattning som riskerar att övergå konsumentens ekonomiska resurser, och därmed drabba konsumenten snarare än långivaren, och långivaren skulle således inte bli avskräckt från att införa sådana villkor i de avtal som denne erbjuder. Den spanska lagstiftaren har i förevarande fall, efter det att det omtvistade låneavtalet hade ingåtts, infört ett "ersättnings"-index, vilket – med förbehåll för den hänskjutande domstolens prövning – är dispositivt. EU-domstolen finner mot denna bakgrund att **direktivet⁷ inte utgör hinder för att den nationella domstolen, för det fall att ett oskäligt avtalsvillkor som fastställer ett referensindex för beräkningen av den rörliga räntan på ett lån är ogiltigt, ersätter detta index med nämnda ersättningsindex som ska tillämpas om inget annat har avtalats mellan parterna till avtalet, i den mån det**

³ Artikel 4.2 i direktivet avser avtalsvillkor som rör avtalets huvudföremål eller å ena sidan förhållandet mellan pris och ersättning och å andra sidan sålda tjänster eller varor.

⁴ Artikel 5 i direktivet.

⁵ Artiklarna 4.2 och 5 i direktivet.

⁶ Artikel 6.1 i direktivet.

⁷ Artiklarna 6.1 och 7.1 i direktivet.

aktuella avtalet om hypotekslån inte kan bestå om det oskäligen villkoret upphävs och en ogiltigförklaring av avtalet i dess helhet skulle medföra att konsumenten drabbas av mycket negativa konsekvenser.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Bilder från uppläsningen av förslaget finns tillgängliga på "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106.